SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z dwudziestolecia międzywojennego **Grupa A**

Epoka w literaturze polskiej, lata 1918–1939

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 23

10 zadań, 23 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Czego narrator poszukuje podczas nocnej wędrówki w tytułowym opowiadaniu „Sklepy cynamonowe"?

(A) Portfelu ojca — ale po drodze chce odwiedzić tajemnicze sklepy cynamonowe
(B) Apteki z lekami dla chorego ojca, dyżurującej nocą w pobliżu rynku
(C) Zaginionego psa, który uciekł mu podczas wieczornego spaceru po rynku
(D) Kościoła, w którym matka czeka na niego po wieczornym nabożeństwie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Które porównania międzytekstowe z innymi dziełami są uzasadnione?

[A] Schulz i Kafka — metamorfoza człowieka w owada (Karakony vs Przemiana)
[B] Schulz i Gombrowicz — groteska, deformacja rzeczywistości, podważanie formy (choć innymi środkami)
[C] Schulz i Proust — dzieciństwo jako utracony czas, odzyskiwany przez wspomnienia zmysłowe
[D] Schulz i Sienkiewicz — panorama społeczna XIX-wiecznej Polski

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących opowiadania „Sierpień".

1.	W lipcu ojciec wyjeżdża do wód, a narrator zostaje z matką i starszym bratem.	**P**	**F**
2.	Kuzyn Emil pokazuje narratorowi fotografie, które wyjmuje z portfela.	**P**	**F**
3.	Wuj Marek dominuje w domu nad ciotką Agatą i narzuca rodzinie swoją wolę.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj scenę do opowiadania.

1.	Ojciec wspina się na półki z suknem i trąbi na alarm w wielki puzon z rogu	…	A. „Ulica krokodyli"
2.	Kogut opalany nad płomieniem zapiał i spłonął	…	B. „Nawiedzenie"
3.	Ojciec podczas sporu z Bogiem wylewa przez okno zawartość nocnika	…	C. „Noc wielkiego sezonu"
4.	Na szybach wystaw widnieją napisy CONFISERIE, MANICURE, KING OF ENGLAND	…	D. „Wichura"

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–3 pkt)

Dopasuj poetów do nurtów dwudziestolecia międzywojennego.

1. Julian Przyboś	...	A. Skamander - liryka tradycyjna
2. Józef Czechowicz	...	B. katastrofizm - wizje zagłady
3. Julian Tuwim	...	C. Awangarda Krakowska - metafora

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Manifestacja robotnicza ciągnęła od Nowego (1) _____ przez plac Trzech (2) _____ w stronę Belwederu. Baryka szedł w pierwszym szeregu, ubrany w lejbik i czapkę (3) _____.

(1) Światu / Targu / Mostu / Rynku
(2) Wież / Mostów / Koron / Krzyży
(3) żołnierską / marynarską / kolejarską / robotniczą

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Opisz, co symbolizują „szklane domy" w powieści.

Wyjaśnij metaforę szklanych domów i jej różne znaczenia. (40-60 słów)

Zadanie 8. (0–2 pkt)

> „— Szklane domy... — wycedził przez zęby. — Co mówisz? — pytał ksiądz Anastazy. — Miła wieś... — rzekł Cezary."

Wyjaśnij ironię krótkiej wymiany zdań między Cezarym a księdzem Anastazym, gdy po pikniku przejeżdżają przez wieś Odolany.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

> Fragment: „Niewielka to sztuka z pałacu zrobić muzeum."

Przedstaw dwa argumenty, którymi matka Cezarego podważa rewolucyjne przekonania syna.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Scharakteryzuj relację ciotki Agaty i wuja Marka z opowiadania „Sierpień". Wskaż, jak wpisuje się ona w obraz kobiecości i męskości w całym zbiorze.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/dwudziestolecie

Sprawdzian z dwudziestolecia międzywojennego **Grupa B**

Epoka w literaturze polskiej, lata 1918–1939

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 23

10 zadań, 23 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Który ruch awangardowy działał w Polsce w dwudziestoleciu?

(A) Skamander
(B) Czartak
(C) formizm
(D) Żagary

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Co ojciec głosi w „Traktacie o Manekinach"?

(A) Że Demiurgos nie ma monopolu na tworzenie — materia jest żywa i można ją formować, chcąc „stworzyć po raz wtóry człowieka, na obraz i podobieństwo manekina"
(B) Że sztuka jest bezwartościowa wobec natury — materia martwa nie daje się formować, a człowiek powinien z pokorą podziwiać dzieło Demiurga, zamiast tworzyć tandetne imitacje
(C) Że manekiny mają duszę i cierpią — krawieckie kukły w pracowni czują ból przy każdym szwie, więc trzeba je uwolnić i oddać im godność odebraną przez rzemieślników
(D) Że manekiny powinny zastąpić ludzi w fabrykach — mechaniczne kukły pracowałyby taniej i wydajniej, a materia podporządkowana technice uwolniłaby człowieka od trudu

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących opowiadania „Manekiny".

1. Przyłapawszy ojca z Pauliną, Adela wypędza go z jadalni szczotką.	**P**	**F**
2. Przyglądając się szwaczkom, ojciec mruczy łacińskie określenia, jakby rozpoznawał gatunek ptaków.	**P**	**F**
3. Manekin krawiecki stojący w kącie jadalni ma czarną drewnianą gałkę zamiast głowy.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj postać do opowiadania, w którym się pojawia.

1. Piesek, któremu nadano dumne i wojownicze imię	...	A. „Sklepy cynamonowe"
2. Wuj Karol, wdowiec słomiany	...	B. „Sierpień"
3. Ciotka Agata i jej córka Łucja	...	C. „Pan Karol"
4. Profesor Arendt, nauczyciel rysunku	...	D. „Nemrod"

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–3 pkt)

Dopasuj poetę do nurtu dwudziestolecia.

1. Tadeusz Peiper	...	A. Skamander
2. Józef Czechowicz	...	B. Awangarda Krakowska
3. Julian Tuwim	...	C. Katastrofizm

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Zbiór „Sklepy cynamonowe" to gatunek zwany (1) _____. Narrator opowiada z perspektywy (2) _____. Czas w utworze jest (3) _____, nie linearny.

(1) powieścią realistyczną / prozą poetycką / nowelą sensacyjną / reportażem
(2) Adeli / subiekta / dziecka / ojca
(3) cykliczny i mityczny / zegarowy i mierzalny / historyczny i precyzyjny / kalendarzowy i ścisły

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Co wydarzyło się z koniem dorożkarskim pod koniec opowiadania „Sklepy cynamonowe"?

Opisz scenę i wyjaśnij jej symboliczne znaczenie.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Opisz krótko, co dzieje się z ojcem w opowiadaniu „Nawiedzenie". Jakie dziwne zachowania przejawia?

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Opisz incydent, który przerywa prelekcję ojca w pierwszej części „Traktatu o Manekinach", i wyjaśnij, co mówi on o relacji między ojcem a Adelą.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

> „Strzeż się, bracie! Pilnuj się! Za tę jednę srebrną papierośnicę, za posiadanie kilku srebrnych łyżek, ci sami, wierz mi, ci sami, Maciejunio i Wojciunio, Szymek i Walek, a nawet ten Józio — Józio! — wywleką cię do ogrodu i głowę ci rozwalą siekierą."

Co ujawnia pijacka przestroga, którą Cezary szepcze Hipolitowi podczas pierwszej kolacji w Nawłoci?

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/dwudziestolecie

Sprawdzian z dwudziestolecia międzywojennego

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **A, B, C**

3. (3 pkt) **1. P; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–C, 2–D, 3–B, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **1–C, 2–B, 3–A** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) Światu; (2) Krzyży; (3) żołnierską** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Szklane domy to wizja nowej Polski, o której Seweryn Baryka opowiada synowi: inżynier Baryka topi nadmorski piasek i buduje ze szkła tanie, czyste i zdrowe domy dla robotników i dla wsi. Symbolizują utopię postępu osiągniętego pracą i wynalazkiem, nie przemocą. Okazują się złudzeniem: po przekroczeniu granicy, idąc przez nędzne miasteczko, Cezary powtarza w myślach: „Gdzież są twoje szklane domy?".
Punktacja: wskazanie na utopijne wizje (1 pkt); kruchość/iluzoryczność tych wizji (1 pkt)

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wracając nad ranem z hucznego pikniku, Cezary widzi niskie chaty kryte słomą, bajora zlewające się z gnojówkami i ludzi zaczynających ciężką pracę. Mruczy „szklane domy", bo rzeczywistość wsi jest zaprzeczeniem utopii ojca, ale na pytanie księdza odpowiada ironicznie „miła wieś". Ksiądz bierze to dosłownie i mówi, że wieś jest „ani miła, ani niemiła" — potrzeba tylko pracy nad ludem. Kontrast zabawy dworu i nędzy wsi odsłania ślepotę ziemiaństwa.
Punktacja: Wskazanie, co Cezary widzi: błoto, gnojówki, niskie chaty kryte słomą, ciężka praca chłopów o świcie (1 pkt); wyjaśnienie ironii: kontrast z utopią szklanych domów i zabawą dworu; Cezary ukrywa prawdziwą myśl pod słowami „miła wieś", a ksiądz odpowiada, że nad chłopami trzeba „pracy po łokcie" — nie widzi problemu nędzy (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Matka twierdzi, że kto chce tworzyć ustrój komunistyczny, powinien podzielić pustą ziemię, np. step, i wspólnie ją uprawiać, zaczynając wszystko sprawiedliwie. Uważa też, że wdzieranie się do cudzych domów, pałaców i kościołów to pospolita grabież — prawdziwą sztuką byłoby wytworzyć własne dzieła i zbudować dla nich muzeum.
Punktacja: Za każdy trafny, zgodny z tekstem argument po 1 pkt (maks. 2): komunizm należałoby budować od zera na pustej ziemi, wspólną pracą; wdzieranie się do cudzych domów, pałaców i kościołów to pospolita grabież; sztuką byłoby samemu wytworzyć dzieła i zbudować dla nich muzeum.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ciotka Agata jest „wielka i bujna", o białym, piegowatym ciele; narzeka na męża, służbę i dzieci, a jej kobiecość to płodność „pozbawiona hamulców". „Wuj Marek, mały, zgarbiony, o twarzy wyjałowionej z płci", siedzi „w swym szarym bankructwie", a jego słabe próby oporu zalewa fala kobiecości żony. Ten układ powtarza się w zbiorze: kobieta ma siłę żywiołu, mężczyzna jest wobec niej bezbronny — tak jak ojciec, nad którym Adela ma władzę „niemal nieograniczoną" i którego jednym gestem pozbawia jego ptasiego królestwa.
Punktacja: Charakterystyka pary na podstawie tekstu: ciotka Agata wielka, bujna, płodna, wiecznie narzekająca; wuj Marek mały, zgarbiony, pogodzony z losem, w cieniu jej pogardy (1 pkt). Uogólnienie: kobiecość żywiołowa i triumfująca, męskość słaba i bezradna — z przykładem innej pary, np. Adela i ojciec (1 pkt). 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **A**

3. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–D, 2–C, 3–B, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (3 pkt) **1–B, 2–C, 3–A** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) prozą poetycką; (2) dziecka; (3) cykliczny i mityczny** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Koń dorożkarski wiezie narratora przez magiczną zimową noc, aż zatrzymuje się wyczerpany w śniegu. Na jego brzuchu widać czarną ranę. Na pytanie narratora odpowiada: „Drogi mój — to dla ciebie" i staje się mały jak konik z drzewa. To scena poświęcenia — koń oddaje życie za podróż chłopca. Symbolizuje ofiarność, ale też oniryczną logikę snu, w którym zwierzę mówi ludzkim głosem.
Punktacja: 1 pkt: Opis zdarzenia — koń zatrzymuje się wyczerpany w śniegu podczas nocnej wędrówki. 2 pkt: Opis z elementem oniryczno-magicznym (co widać/słychać przy koniu) lub interpretacja symboliki (sen, granica jawy i marzenia).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W „Nawiedzeniu" ojciec zapada na zdrowiu, leży w łóżku otoczony flaszkami i księgami handlowymi. Prowadzi samotne monologi, kłóci się z sobą, jakby jego osobowość rozpadła się na wiele jaźni. Nocami dialoguje z Bogiem jak starotestamentowy prorok. Stopniowo maleje — „jak orzech, który zsycha się wewnątrz łupiny" — wspina się na szafy, przysiada na karniszu w pozie wypchanego sępa i znienacka pieje jak kogut, znika na wiele dni w zakamarkach mieszkania. Rodzina przestaje brać go w rachubę: to, co z niego zostało, mogło zniknąć „tak samo nie zauważone, jak szara kupka śmieci, gromadząca się w kącie, którą Adela co dzień wynosiła na śmietnik".
Punktacja: Podanie, że ojciec zapada na zdrowiu i leży w łóżku otoczony flaszkami i księgami (1 pkt); wskazanie co najmniej dwóch dziwnych zachowań, np. prowadzenie samotnych monologów/kłótni z sobą, nocne dialogi z Bogiem, wspinanie się na szafy, przybieranie na karniszu pozy wypchanego sępa, trzepotanie rękoma jak skrzydłami i pianie jak kogut, znikanie w zakamarkach mieszkania, kurczenie się ciała (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Gdy ojciec wymawia słowo „manekin", Adela spogląda na zegarek, porozumiewa się wzrokiem z Poldą, wysuwa stopę opiętą w czarny jedwab i pręży ją „jak pyszczek węża". Ojciec chrząka, milknie, czerwienieje, a potem „jak automat" wstaje i osuwa się na kolana; Polda klepie go i mówi: „Jakub będzie rozsądny, Jakub nie będzie uparty". Scena pokazuje, że natchniony herezjarcha jest bezbronny wobec zmysłowej władzy Adeli. Jest w niej ironia: ten, kto chce tworzyć ludzi na obraz manekina, sam w jednej chwili zamienia się w posłuszną kukłę.
Punktacja: Poprawny opis incydentu: przy słowie „manekin" Adela wysuwa stopę w czarnym jedwabiu, ojciec czerwienieje, milknie i osuwa się na kolana jak automat, Polda przemawia do niego jak do dziecka (1 pkt). Interpretacja: władza Adeli (zmysłowej kobiecości) nad ojcem; ironia — herezjarcha tworzenia manekinów sam zachowuje się jak manekin/automat (1 pkt). 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Cezary, który widział w Baku mordowanie „burżujów", ostrzega przyjaciela, że jego własna służba może go zabić za srebra. Choć czuje się w Nawłoci jak w objęciach rodziców, nie umie zapomnieć rewolucji. Domownicy nie rozumieją ostrzeżenia — ksiądz Anastazy żartobliwie każe mu schować do kieszeni srebrną cukiernicę, co pokazuje beztroskę ziemiaństwa.
Punktacja: Wskazanie, że Cezary przenosi doświadczenie rewolucji z Baku na polski dwór — przewiduje bunt służby i przemoc wobec właścicieli (1 pkt); zauważenie kontrastu: dwór wydaje mu się przytulny i dobry, a mimo to widzi w nim zagrożenie / beztroska reakcja domowników (ksiądz podaje mu cukiernicę) pokazuje ich nieświadomość (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 23 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	21–23 pkt
dobry (4)	18–20 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	7–11 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/dwudziestolecie**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.